

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

- Сгоров Б.В.** - ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
- Тришин Ф.А.** - проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
- Мардар М.Р.** - проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
- Кананихіна О.М.** - проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
- Мураховський В.Г.** - директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Волков В.Е.** - д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
- Корнієнко Ю.К.** - директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Радіонова О.В.** - к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
- Купріна Н.М.** - декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
- Хобін В.А.** - директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
- Сярова А.С.** методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення. Використання інноваційних підходів до навчання на основі інтерактивних методів у професійній школі відповідно передбачає докорінну зміну методичних стереотипів

Таким чином, організація навчального процесу повинна забезпечувати студентам зміну свого ставлення або поведінки з користю для себе в кращий бік, так, щоб вона відповідала фактам і змінам, які є в світі. Реалізувати ці вимоги можна за умови зміни загальної структури професійного навчання, оновлення навчальних програм, адаптування їх до нинішніх умов та використання сучасних методів навчання.

ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАЛЬНО (НАУКОВО)-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ - ОДИН З ШЛЯХІВ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Н.О. Дец, Л.Д. Риженко

На сучасному етапі, зі змінами в усіх сферах суспільного життя, суспільно-економічні умови висувають нові вимоги до майбутніх фахівців країни. Сучасна економічна ситуація потребує наявності у фахівця не тільки глибоких професійних знань і навичок швидкого оволодіння сучасними технологіями, а й вміння прогнозувати та орієнтуватися у складних виробничих і суспільних ситуаціях, приймати відповідальні рішення тощо. Всі ці зміни потребують переосмислення та вдосконалення змісту освіти, його практичної спрямованості. А це, у свою чергу, вимагає підвищення рівня педагогічної майстерності викладачів і належного методичного забезпечення освітнього процесу.

Завдання навчально (науково)-методичної роботи закладу вищої освіти (далі - ЗВО) визначені чинним законодавством України, яке регламентує підготовку спеціалістів відповідної кваліфікації та фаху, нормативними актами МОН України, програмами освітньої діяльності, розробленими згідно з Положенням про відповідний тип закладу освіти, закріпленими у Статуті ЗВО й затвердженими умовами Державної ліцензії, рішеннями керівництва та вченої ради ЗВО і конкретно формулюються у кваліфікаційних характеристиках спеціалістів, навчальних планах і програмах [1].

Навчально (науково)-методичне забезпечення навчального процесу - це сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які описують зміст, встановлюють структуру, визначають результат, регламентують перебіг навчального процесу. Навчально-методичне забезпечення є найважливішою умовою ефективності навчального процесу [2].

Однією зі складових якісної підготовки фахівців є забезпечення студентів необхідною навчально-методичною літературою. Проблема забезпечення якісними сучасними підручниками є гострою майже всюди, незалежно від профілю навчального закладу і його статусу [3].

Встановимо, що входить у поняття «навчально-методична література». Існують такі визначення:

Підручник - навчальне видання, що містить систематизоване викладення навчальної дисципліни, відповідає програмі дисципліни та офіційно затверджене як такий вид видання.

Навчальний посібник - навчальне видання, яке частково або повністю замінює або доповнює підручник та офіційно затверджене як такий вид видання [4].

Зміст освіти визначається освітньо-професійною програмою підготовки та навчальними планами і відображається у підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, а також у процесі проведення навчальних занять.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу включає:

- державні стандарти освіти;
- навчальні плани;
- навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін;
- програми всіх видів практики;
- підручники та навчальні посібники;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін;
- матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу);
- методичні матеріали: для самостійного опрацювання студентами фахової літератури, написання курсових, кваліфікаційних (дипломних) робіт/проектів.

Цей перелік може бути доповненим, розширеним за рішеннями кафедри, факультету, ЗВО або з ініціативи самого викладача. Наприклад: забезпечення педагогічного процесу наочним, роздатковим матеріалом; підготовка конспектів лекційно-практичних занять та методичних рекомендацій з практики в електронному форматі; розробка методичних матеріалів для самостійної роботи студентів, що навчаються за індивідуальним графіком, відповідно до вимог організації навчального процесу; розробка тематики курсових, бакалаврських та магістерських робіт тощо.

Доцільно передбачити ановані каталоги, реферативні журнали, відеозаписи лекційних, семінарських занять, дискусій, конференцій, засідань «круглого столу», на яких зафіксовано обговорення навчального матеріалу.

Доречно буде внести до переліку й відеозаписи виступів відомих фахівців (як вітчизняних, так і зарубіжних) із проблем, передбачених навчальною програмою [5].

Для розширення доступу до ресурсів можна рекомендувати викладачам мати в електронному вигляді не тільки власні підручники, посібники, методичні рекомендації, а й у перекладі (а краще мовою оригіналів) зарубіжні навчальні та наукові роботи.

Навчально-методичний комплекс дисципліни (далі - НМКД) - комплекс спеціально розроблених матеріалів, що є цілісним утворенням і забезпечує опанування студентами певної навчальної дисципліни. Складниками НМКД є:

- матеріали для аудиторної роботи з навчальної дисципліни: плани-конспекти лекцій, плани семінарських і практичних занять, мультимедійний супровід занять;

- матеріали для самостійної роботи студентів: навчальні підручники та посібники, методичні рекомендації для підготовки до практичних та семінарських занять, матеріали самоконтролю з кожного модуля, індивідуальні завдання, теми творчих робіт тощо;

- матеріали для контролю навчальних досягнень студентів: контрольні питання, контрольні завдання, тести для проведення поточного та підсумкового контролю тощо.

Перелічені компоненти можуть бути доповнені іншими, наявність яких ініціюють або безпосередньо викладач, або кафедра чи ВНЗ [2].

Міністерством освіти і науки розроблено Рекомендації з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у ЗВО та Рекомендації до структури та змісту робочої програми навчальної дисципліни. Відповідні [рекомендації](#) можуть використовуватись закладами освіти у практичній роботі.

У відомстві зазначають, що заклади вищої освіти мають право самостійно вирішувати питання складу та змісту навчально-методичного забезпечення освітнього процесу з урахуванням вимог законодавства. При цьому варто враховувати специфіку закладу вищої освіти, галузі знань та/або спеціальності, конкретної освітньої програми тощо.

У МОН також наголошують, що законодавство також передбачає створення контрольних завдань для оцінювання рівня знань студентів при проведенні акредитації спеціальності (освітньої програми). Як правило, такі контрольні завдання створюють за обов'язковими дисциплінами, передбаченими освітньою програмою [6].

Література

1. Освіта.ua/Форум "УРОК". Форум педагогічних ідей. Особливості методичного забезпечення професійної підготовки спеціалістів.
2. ISSN 2076-9326. Вісник Книжкової палати. 2012. № 2.
3. Щука Г.П. Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. 2011. С. 131-137.

4. Щодо видання навчальної літератури для вищої школи: Закон від 27.06.2008р. № 588 // МОН України. Київ, 2008.
5. Дерев'янка О.В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів в процесі навчання фахових дисциплін // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_5_10.
6. Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення: Закон від 09.07.2018 № 1/9-434 // Лист МОН України. Київ, 2018.

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ОНАХТ

Л.З. Бошков

Сучасний підхід до змісту освіти і, особливо, вищої освіти вимагає акцентування на глобальних і локальних проблемах сталого розвитку. Таки рекомендації містять як первинний документ ООН «Наше спільне майбутнє» (Brundtland Report, WCED, 1987), де було надано дефініцію сталого розвитку і окреслено основну проблематику, так і наступні рішення спеціальних комісій ООН та міжнародних форумів під егідою ООН, зокрема «Проект на початок тисячоліття: задачі і цілі» (MDGs, 2002). Завдання сталого розвитку так чи інакше інтегровані у актуальні програми дій більшості розвинених країн світу, особливо, країн ЕС.

Таким чином, задача модернізації програм навчання майбутніх лідерів виробництва і науково-технічного прогресу з урахуванням проблематики сталого розвитку, є актуальною.

Використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії (НВДЕ) є загально визнаною основою технологій сталого розвитку на всіх рівнях. Можна навіть стверджувати, що НВДЕ є однією з фундаментальних інваріантів сучасних і майбутніх технологій, які задовольняють критеріям сталого розвитку і поєднують в собі збалансовані інтереси суспільства, природи і сфери знань і духовності.

Таким чином, ознайомлення студентів з сучасним станом енергетики, з можливостями використання різноманітних нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, з комплексними рішеннями, які комбінують вироблення енергії з вигідним супутнім ефектом (копродукція ліків або косметичних речовин у системах біоенергетики, ліквідація відходів у енерготехнологіях, тощо), з перспективними технологіями сталого розвитку і загальними принципами їх розробки може мати суттєвий вплив на якість освітніх послуг, які надаються в ОНАХТ.

Крім того, реалізація такого підходу в рамках уніфікованого курсу, що викладається найкращими спеціалістами ОНАХТ в галузі НВДЕ, дозволяє

Ефективне навчально (науково)-методичне забезпечення освітнього процесу - один з шляхів поліпшення якості вищої освіти Н.О. Дец, Л.Д. Риженко.....	71
Впровадження дисциплін циклу сталого розвитку в навчальні програми ОНАХТ Л.З. Бошков.....	74
Доброчесність як складова моделі внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО С.О. Данильченко, В.Г. Мураховський, Ф.А. Трішин.....	75
Доктор філософії (PhD) - новий шлях до наукового ступеня І.О. Павлова, О.О. Лівенцова.....	79
Основні нормативно-правові аспекти реалізації експерименту з присудження ступеня доктора філософії О.О. Лівенцова, І.О. Павлова.....	81
Науково-дослідна практика - важливий етап підготовки магістрів Ю.Д. Чумаченко.....	84
Перспективи впровадження дуальної освіти для студентів навчальних закладів Н.В. Доценко, Т.М. Афанасьєва.....	86
Залучення студентів коледжів до науково-дослідної роботи Л.К. Овсянникова, О.Г. Соколовська, Л.О. Валецька, В.А. Шалений.....	89
Досвід передових підприємств галузі - у навчальний процес Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова, А.В. Борта, Л.К. Овсянникова.....	90
Наукові підходи до обґрунтування концепції системи неперервної освіти І.М. Цимбалюк.....	91
Забезпечення якості викладання дисципліни «Система технологій» О.Є. Воєцька, Т.В. Бордун, І.С. Чернега.....	95
Особливості викладання технічних дисциплін в технологічних вищих учбових закладах А.П. Ліпін, І.М. Шипко.....	97
Використання настільних ігор у навчанні студентів економічним дисциплінам Т.В. Свистун.....	98
Взаємозв'язок консалтингу і науки Т.В. Бордун, Л.О. Валецька.....	101
Застосування ділових ігор при вивченні дисципліни «Антикризове управління» Н.Й. Басюркіна.....	104
Застосування інноваційних методів викладання для підвищення якості вищої освіти Л.М. Тележенко, І.М. Калугіна, С.О. Поплавська.....	105
Використання сучасних методів навчання у закладах вищої освіти А.Д. Салавеліс, А.К. Бурдо, О.В. Золовська.....	106